



Užsienio lietuvių teatrai - svarbi jubiliejinio festivalio „ARTimi“ dalis Anykščiuose

Tarptautinis lietuviškų mėgėjų teatrų festivalis „ARTimi“, šiemet švenčiantis dešimtmetį, sukvietė teatrus iš įvairių pasaulio šalių. Birželio 5-8 dienomis Anykščiuose vyksiname renginyje pasirodė kolektyvai iš Airijos („Alternatyva Alternatyvai“) ir Lenkijos (Punsko Klotimo teatras), taip pat gausus būrys Lietuvos mėgėjų teatrų. Festivalis tapo kūrybine susitikimų erdve, kurioje susiliejo pasaulio lietuvių scenos menas, bendrystė ir lietuviška tapatybė.

Autorė: Inga Murauskaitė

Foto: Anykščių kultūros centras

Šiemet tarptautinis lietuviškų mėgėjų teatrų festivalis ARTimi švenčia dešimties metų jubiliejų. Spektaklius parodė teatrai iš Airijos („Alternatyva Alternatyvai“), Lenkijos (Punsko Klotimo teatras) ir Lietuvos - Kupiškio kultūros centro Unės Babickaitės teatras, Matuizų teatras „Giraitė“ (Varėnos raj.), Utenos Kamerinis teatras, Vievio teatras, Rokiškio kultūros centro teatras, Anykščių kultūros centro teatras.

Įspūdžiai iš renginio

Lietuviškų mėgėjų teatrų pasirodymai išsiskyrė išraiškos priemonių gausa. Lygindamiesi su profesionaliais teatrais, kolektyvai daug dėmesio skyrė ne tik turiniui, bet ir renginio estetikai, drąsiai ieškojo naujų meninės raiškos formų. Aktorių meistriškumas atsiskleidė per simboliką, įdomius režisūrinius sprendimus

ir kūrybinę laisvę. Kai kurie kolektyvai pasirinko tradicinio spektaklio formą, kiti eksperimentavo. Kiekvienas teatras pasižymėjo savitu braižu ir menine kalba. Ypač džiugino noras bendrauti – tiek su žiūrovais, tiek su kolegomis režisieriais ir aktorais, dalintis kūryba ir įkvėpimu.

Teatrų pasirodymai vyko ne tik Anykščių kultūros centre. Birželio 7 dieną festivalis ARTimi persikėlė į Arklio muziejų Niūronių kaime, kur tradiciškai vyko šventė „Bėk, žirgeli“. Norintieji stebėti mėgėjų teatrų spektaklius rinkosi į klojimo teatrą – čia netrūko nei žiūrovų, nei įtampos: buvo užimtos visos sėdimos ir stovimos vietos.

Spektaklius vertino ekspertai

Po pasirodymų vyko spektaklių aptarimai, kuriuos vedė tarptautinio lygio ekspertai. Skirtingai nei pirmaisiais festivalio metais, kai pasirodymus vertino tik Lietuvos specialistai, šiemet žiūrovų ir dalyvių išspūdžius papildė platesnis požiūris. Spektaklius stebėjo ir vertino trys ekspertai: Joke Elbers iš Nyderlandų, Mohammedas Benjedi iš Maroko ir Vita Vadoklytė iš Lietuvos. Jų išvalgos padėjo ne tik įvertinti pasirodymus, bet ir paskatino kolektyvus tobulėti.



Lietuviškų mėgėjų teatrų festivalio ARTimi dešimtmetis

Lietuviškų mėgėjų teatrų festivalis ARTimi pirmą kartą surengtas 2015 metų gegužės 14-17 dienomis Anykščių kultūros centre. Festivalio atidarymo metu Punsko lietuvių kultūros namų jaunių teatras „Kregždė“ pristatė poezijos spektaklį „*Atsibudimas*“, režisuotą Jolantos Malinauskaitės. Tais metais Anykščių teatras minėjo 60 metų veiklos sukaktį. Šilti santykiai tarp teatrų išliko iki šiol – Lenkijos lietuvių kolektyvas festivalyje dalyvauja kasmet.

Per dešimt metų ARTimi išaugo ir išsiplėtė – festivalis subūrė kolektyvus iš Lietuvos bei lietuvių teatrus iš užsienio. Spektakliai rodyti ne tik scenose, bet ir atvirose erdvėse – Anykščių miesto aikštėse, Arklio muziejuje Niūronyse. Mėgėjų teatrų repertuaras tapo vis įvairesnis – nuo tragikomedijų iki reginių su ugnies efektais.

Kasmet festivalis grįžta tarptautiniu mastu – jame pasirodo teatrai iš Juodkalnijos, Italijos, Lenkijos, Estijos, Lietuvos ir kitų šalių.

Festivalio sumanytojas, režisierius Jonas Buziliauskas maloniai sutiko papasakoti apie festivalio idėją, teatrą kaip lietuviškos tapatybės puoselėjimo priemonę bei ryšius su pasaulio lietuviais:

Kaip prasidėjo festivalis „ARTimi“? Kokia buvo jo pagrindinė idėja?

Pirminė idėja buvo kviesti teatrus iš užsienio, kurie vienaip ar kitaip yra susiję su Lietuva. Pirmajame festivalyje dalyvavo teatras iš Prancūzijos, kurio režisierius buvo lietuvis Vytas Kraujelis. Taip pat pasirodė teatras iš Rėzeknės (Latvija), parodęs lietuvių dramaturgo Eugenijaus Ignatavičiaus komediją „Sidabrinės skyrybos“.

Antrajame festivalyje dalyvavo teatras iš Tbilisio (Gruzija), kurio vadovas – Vidas Kavaliauskas. Gruzinių technikos universiteto studentai spektaklį vaidino lietuvių kalba. Vėliau sulaukėme teatro iš Estijos, kuris pristatė Kazio Sajos pjesę „Poliglotas“.

Visuose festivaliuose nuolat dalyvauja ir Lenkijos lietuvių teatrai, vadovaujami Jolantos Malinauskaitės-Vektorienės ir Arnoldo Vaznelio: Suvalkų miesto teatras „Aurora“, Punsko klijavimo teatras, Varšuvos lietuvių teatras bei Punsko lietuvių kultūros namų jaunimo teatras „Kregždė“.

Dešimtajame festivalyje dalyvavo ir lietuvių teatras „Alternatyva Alternatyvai“ iš

Airijos, vadovaujamas Laimos Prokofjevienės.

Vėliau atsirado noras plėsti festivalio geografiją, todėl pradėjau kviesti ir teatrus, kurie nebūtinai tiesiogiai susiję su Lietuva.

Kuo šis festivalis ypatingas - kuo jis skiriasi nuo kitų teatrų renginių Lietuvoje?

Nežinau, kuo jis ypatingas, galbūt šiek tiek išsiskiria tuo jau minėtu lietuviškumu. O šiaip viską darau tiek, kiek leidžia finansinės galimybės. Visada norisi pateisinti tarptautinio festivalio statusą, todėl kviečiu teatrus iš keturių ar penkių šalių.



Noriu padėkoti visiems festivalio savanoriams, Anykščių kultūros centro teatro aktoriams ir darbuotojams, kurie labai padeda organizuoti festivalį. Tų nematomų darbų tikrai nemažai: reikia parvežti ir nuvežti svečius į oro uostą, pasirūpinti dekoracijomis ir rekvizitu užsienio trupėms, lydėti svečius į ekskursijas ir t. t.

Kaip per metus keitėsi festivalis - ar pastebite, kad jis auga, keičiasi publika, trupės?

Publika jau beveik nusistovėjusi - kiekvienais metais į spektaklius ateina apie

100-150 žiūrovų, kuriems to reikia. Atvažiuoja kolegos teatralai iš kitų miestų. Galbūt paskutiniaisiais metais jaučiasi šioks toks publikos pagausėjimas. Malonu, kad kažkas atranda šį festivalį ir juo susidomi.

Trupes kviečiu tik tas, kurių spektaklius esu pats matęs. Todėl galiu garantuoti už jų kokybę.

Festivalyje dalyvauja užsienio trupės. Iš kokių šalių jų sulaukiate?

Dalyvavo teatrai iš Prancūzijos, Ispanijos, Vokietijos, Italijos, Rumunijos, Juodkalnijos, Bulgarijos, Gruzijos, Ukrainos, Latvijos, Estijos, Lenkijos, Airijos ir, žinoma, iš Lietuvos.

Kaip, Jūsų manymu, teatras prisideda prie lietuviškos tapatybės puoselėjimo svetur?

Aš dalyvauju tarptautiniuose teatrų festivaliuose nuo Nepriklausomybės atkūrimo. Esame vaidinę daugiau nei dvidešimtyje pasaulio valstybių, kai kuriose - net po keletą kartų. Tai Peru, Pietų Korėja, Marokas, Kanada, Farerų salos ir daugelis Europos šalių. Visur vaidiname lietuvių kalba, dažnai - lietuvių autorių kūrinius. Visur skamba Lietuvos vardas, visur plazda Lietuvos vėliava. Manau, kad tai tikrai prisideda prie lietuviškos tapatybės puoselėjimo svetur.

Ką simbolizuoja pavadinimas „ARTimi“?

Norėjosi tokio pavadinimo, kuris būtų suprantamas ir užsieniečiui, bet kartu turėtų prasmę lietuviui. Lietuviui, manau, žodžio „artimi“ reikšmės aiškinti nereikia, o žodis „ART“ (menas) yra atpažįstamas tarptautiniu mastu.

Kaip renkatės, kokie spektakliai bus rodomi festivalyje? Kas priima sprendimus dėl programos?

Programą sudarau aš. Užsienio teatrus kviečiu tuos, kurių spektaklius jau esu matęs kituose tarptautiniuose festivaliuose. Manau, kad jie bus įdomūs ir mūsų žiūrovams. Lietuvos teatrus kviečiu parodyti naujausius, ryškiausius savo pastatymus. Festivalyje nėra nustatytos vienos temos - siekiu, kad būtų kuo įvairesni temų ir žanrų spektakliai.

Ar šių metų festivalyje buvo parodyti Jūsų režisuoti spektakliai? Kaip juos priėmė publika?

Taip, šiais metais Anykščių kultūros centro teatre rodėme mano naujausią režisuotą spektaklį, Stefano Canevo dramą „Paskutinė Sokrato naktis“. Arklio muziejaus klojime parodėme kitą mano režisuotą spektaklį - Žemaitės „Petras Kurmelis“, kurią esu pastatęs Kupiškio kultūros centro Unės Babickaitės teatre. Visus mano režisuotus spektaklius, rodomus festivalyje, publika dažniausiai jau būna mačiusi, tad jie sulaukia įprasto dėmesio.

Teatrų pasirodymus vertino ekspertai iš Nyderlandų, Maroko ir Lietuvos. Iš kokių šalių dar sulaukiate ekspertų?

Joke Elbers iš Olandijos ir Mohammedas Benjedi iš Maroko yra mano seni bičiuliai, su kuriais pažįstamas jau daug metų. Susitinkame įvairiuose tarptautiniuose festivaliuose skirtingose šalyse. Malonu, kad jie jau nebe pirmą kartą sutinka atvykti ir į Anykščius. Visada įdomu išgirsti užsienio profesionalių teatralų nuomonę apie lietuvišką teatrą.

Taip pat dažnai atvyksta Lietuvos teatro ekspertai. Ne kartą dalyvavo Lietuvos nacionalinio kultūros centro teatro skyriaus specialistė Irena Maciulevičienė, Lietuvos mėgėjų teatro sąjungos prezidentė Vita Vadoklytė, aktorius ir režisierius Ramūnas Abukevičius, teatro pedagogas ir režisierius Gytis Padegimas. Taip pat esame sulaukę ekspertų iš Estijos, Latvijos ir Juodkalnijos.



Kokių įvertinimų iš ekspertų sulaukėte?

Tikslas nėra, kad ekspertai kritikuotų spektaklius. Juos kviečiu labiau analizuoti, patarti, pasidalinti savo nuomone apie tai, ką jie pamato, net jei nesupranta kalbos. Ekspertų vertinimai padeda suprasti, kaip Lietuvos mėgėjų teatras atrodo tarptautiniame kontekste, ir tai skatina tobulėti.

Kokie sunkumai dažniausiai iškyla organizuojant toki festivalį?

Didžiausias sunkumas – festivalio finansavimas. Kartais pakviečiame užsienio teatrus, sulaukiame jų sutikimų, bet ne visada gauname pakankamai finansavimo arba jis būna labai menkas. Tai šiek tiek trikdo organizacinį procesą. Tačiau labai dėkoju Anykščių kultūros centro direktorei Dijanai Petrokaitei, kuri bet kokiomis sąlygomis stengiasi, kad festivalis įvyktų sklandžiai ir svečiai nepajustų jokių nesusipratimų. Taip pat esu dėkingas Anykščių rajono bei kitų vietos verslininkams, kurie remia festivalį. Turint didesnę finansavimą būtų galima dar labiau plėsti ir įvairinti festivalį.

Ar norėtumėte, kad ateityje festivalis turėtų daugiau tarptautinių dalyvių, ypač lietuvių iš kitų šalių?

Taip, žinoma. Kviečiu lietuvių teatrus, kurie veikia užsienyje, o apie kuriuos dar nežinau, susisiekti ir atsiliepti. Man galite rašyti el. paštu buzijon@gmail.com.

Kaip įsivaizduojate „ARTimi“ po kelerių metų - ko palinkėtumėte šiam festivaliui?

Norėčiau, kad festivalis toliau įvairėtų ir sulauktų teatrų iš dar tolimesnių šalių. Gaila, kad pakviesti teatrą iš Maroko labai sudėtinga dėl vizų išdavimo kliūčių. Tačiau pernai Italijoje susidraugavau su teatru iš Pietų Korėjos, ir dabar deriname sąlygas, kad jie galėtų atvykti į Anykščius. Taip pat norėčiau, kad daugiau lietuviškų teatrų, veikiančių užsienyje, atsilieptų ir prisijungtų prie festivalio.

Ką šis festivalis reiškia Jums asmeniškai? Kodėl tai svarbu?

Man svarbu, kad atvykę svečiai iš įvairių šalių susidarytų kuo teigiamesnę nuomonę apie Lietuvą. Taip pat norisi, kad žiūrovai pamatytų kuo įvairesnį teatrą iš skirtingų pasaulio kampelių ir kad užsimegztų draugystė tarp užsienio ir Lietuvos teatrų.

Ar turite vieną įsimintiniausią akimirką iš visų „ARTimi“ metų?

Neturiu vienos konkrečios akimirkos. Visi festivaliai buvo įdomūs, skirtingi ir savotiškai unikalūs.

Kokie Jūsų asmeniniai santykiai ar patirtys su pasaulio lietuviais? Kaip jos veikia Jūsų kūrybą ir viziją?

Mano santykiai su pasaulio lietuviais nėra labai platūs, bet artimai bendrauju su Jolanta Malinauskaite-Vektoriene ir Lenkijos lietuvių bendruomene. Daug kartų esame vaidinę spektaklius Lenkijoje. Esu pažįstamas su Airijos lietuvių bendruomenės pirmininku Arūnu Teišerskiu ir Airijos lietuvių teatru „Alternatyva Alternatyvai“, kuri vadovauja Laima Prokofjevienė. Prieš 14 metų teko vaidinti Airijoje. Taip pat su humoro grupe „Ambrozija“ esame koncertavę Čikagoje. Žinoma, norėčiau, kad šie santykiai būtų glaudesni.

Esu pastatęs ne vieną lietuviškos dramaturgijos spektaklį, kuris būtų įdomus lietuviams gyvenantiems užsienyje. Mano repertuare yra istorinių dramų: Justino Marcinkevičiaus „Daukantas“, Vytauto Mikolaičio-Putino „Valdovas“, Liucijos Armonaitės „Bona Sforca. Atsisveikinimas“, Žemaitės „Petras Kurmelis“. Taip pat yra komedijų: Žemaitės „Trys mylimos“, Augustino Griciaus „Palanga“, bei

poezijos spektaklis pagal Pauliaus Širvio eiles „Velnioniškai vienas“. Jeigu kokia nors užsienio lietuvių bendruomenė mus pakviestų – mielai atvyktume.



Koki vaidmenį jūsų gyvenime užima mėgėjų teatras?

Mėgėjų teatras mano gyvenime užima labai didelį vaidmenį. Tai tiek mano darbas, tiek hobis.

Kaip apibūdintumėte savo režisūrinį braižą?

Mėgstu vizualų teatrą, kuriame daug simbolių, funkcionalios dekoracijos, įvairus apšvietimas, gausu foninės muzikos. Visa tai padeda sukurti pastatymui reikalingą atmosferą. Stengiuosi, kad spektaklis būtų suprantamas net tiems, kurie nesupranta lietuvių kalbos.

Ką reiškia dirbti su įvairaus amžiaus ir patirties aktoriais?

Profesionalams teatras yra darbas, o mėgėjams – hobis, laisvalaikio praleidimo forma. Žmogus pats pasirenka, kaip praleisti laisvą laiką. Jeigu jis pasirinko teatrą, mano užduotis – padaryti, kad jam būtų įdomu, kad jis jaustų malonumą repetuodamas, vaidindamas, bendraudamas ir keliaudamas. Teatras turi savitą

magiją – daugelis pradėjusių vaidinti nebegali liautis.

Koks jūsų požiūris į lietuvių dramaturgiją - ar ji vis dar aktuali?

Žinoma, kad yra aktuali ir reikalinga. Lietuviška klasika yra gili ir prasminga – ji analizuoja lietuvių tapatybę, pasaulio suvokimą, vietą ir reikšmę šiame pasaulyje. Yra daugybė gerų lietuviškų pjesių. Esu statęs Justino Marcinkevičiaus „Mindaugą“, „Mažvydą“, „Daukantą“, Vienuolio „Prieblandoje“, Juozo Marcinkevičiaus „Erelnytę“, Sigito Gedos „Strazdą“, Kosto Ostrausko „Čičinską“, Vinco Mikolaičio-Putino „Valdovą“, Romualdo Granausko „Rožės pražydėjimą tamsoje“, Juozo Baltušio „Sakmę apie Južą“ ir kt. Visos jos buvo aktualios ir puikiai priimtose žiūrovų.

Kokie jūsų asmeniniai kūrybiniai planai ateinantiems metams?

Dirbu su keliais kolektyvais, tad planai kiekvienam iš jų skirtingi. Šiuo metu repertuare turiu apie 10 einamų spektaklių. Ką tik grįžome iš festivalio Bulgarijoje. Rudenį planuojame išvykas į Rumuniją, Italiją, galbūt Airiją ir Maroką. Kupiškėje jau repetuojame detektyvinę komediją „Aštuonios mylinčios moterys“. Anykščiuose dar nenusprendžiau, ką statysiu. Žinoma, keliausime ir rodysime spektaklius Lietuvos miestuose bei miesteliuose.

Ką norėtumėte pasakyti pasaulio lietuviams, kurie kuria teatrą toli nuo Lietuvos?

Norėčiau jiems padėkoti už tai, ką daro. Taip pat noriu pasakyti – rašykite man, ir aš būtinai jus pakviesiu į teatrų festivalį „ARTimi“ Anykščiuose.

Dėkui už pokalbį!